

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

TEREZA NĚMĚČKOVÁ

Problematika jazykových korektur: popis a vymezení současného stavu v českém jazykovém prostředí

Úvod

K tématu jazykových korektur přivedl Terezu Němečkovou zájem o češtinu i znepokojení nad různými současnými texty, zejména internetovými, kde se to (eufemisticky řečeno) nestandardními projevy jen hemží. Proto se ptá, jak je to s psanou češtinou, kdo či co určuje její podobu v knihách, časopisech a ostatních veřejných textech. To je i téma této bakalářské práce.

Obsahová stránka

Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. V příloze je kromě přeskenovaného přehledu korektorských značek i dotazník, který sloužil jako podklad pro praktickou část, prepis odpovědí na otevřené otázky z dotazníku a graficky velmi pěkně zpracované odpovědi na otázky uzavřené.

V teoretické části diplomantka popisuje češtinu současnosti, její útvary a vývoj. V druhé kapitole se zabývá přípravou textů pro zveřejnění. Specifikuje, co je redakce textu a co je korektura i rozdíly mezi vydavatelstvím a nakladatelstvím, a sleduje, jak v praxi probíhá práce redaktorů a korektorů. Vyjmenovává jednotlivé fáze textové editace a druhy chyb i oprav. Zmiňuje se také o nezbytných příručních slovnících a elektronických nástrojích k této práci využívaných.

Praktická část vychází z autorčina dotazníkového šetření v nakladatelstvích a vydavatelstvích, které jí poskytlo dostatek relevantních dat ke zmapování současného stavu redaktorského a korektorského zpracování textů v českém jazykovém prostředí. Autorka podrobně tlumočí odpovědi od 50 respondentů. Systematicky je třídí na vydavatele periodických či neperiodických publikací, komentuje, zda rozlišují či nerozlišují korektury a redakci textů, s jakými jazykovými redaktory spolupracují a jaké mají nároky na jejich kvalifikaci. V závěru shrnuje názor respondentů na přínos jazykového korektora a zamýšlí se nad vztahem mezi nutností publikovat rychle a potřebou zajistit jazykově bezchybný text.

Formální stránka

Posuzovaná práce má všechny náležitosti, které má bakalářská práce mít. Je strukturována standardně a přehledně. Grafické zpracování je velmi pečlivé.

Vzhledem k tomu, že tématem je čeština, považuji za případné se zmínit o slabších místech z hlediska jazykového, i když se stalo nepsaným zvykem tento typ nedostatků velkoryse přehlížet. Jsem toho názoru, že práci o korekturách a redakci, tedy o české jazykové kultuře, by z formálního hlediska prospěla pečlivější textová redakce i pravopisná korektura (namátkou viz např. poslední věta na s. 8 nebo s. 46), konsistentnější jazyková koncepce (např. názor na přechylování ženských příjmení: Staintonová vs Stainton, srov. s. 6 a s. 7 a dále) i promyšlenější formulace (např. „...čímž se většinou myslí odchylka... Tyto myšlenky...“, s. 6).

Práce s literaturou

Autorka prokázala schopnost pracovat s relevantní literaturou. Seznam použité literatury svědčí o tom, že se seznámila se všemi významnými tituly k této problematice a že umí řádně citovat i odkazovat. Minimální zastoupení cizojazyčné literatury je s ohledem na téma této bakalářské práce důvodné.

Hlavní otázky k obhajobě

Podle mého soudu je tematizace práce příliš vágní a obecná („Jak je to s psanou češtinou? Kdo určuje její podobu...? s.7). Autorce se nedaří dostatečně zakotvit svou teoretickou otázku, a proto je teoretická část uchopena až příliš zešířena (Čeština současnosti, Vývoj jazyka), a tudíž povrchně. Přesvědčivě například nepůsobí snaha o vymezení stěžejních pojmů „redakce“ proti „korektuře“. Ostrá čára v tomto směru sice neexistuje, ale pokud autorka svou práci o tyto pojmy opírá, měla by pečlivěji vymezit, co je co, aby i zcela neznalý čtenář byl po přečtení schopen tyto činnosti rozlišovat. Pro ilustraci: na s. 15 stojí, že redakci „jde... o opravu slovosledu“, zatímco na s. 18 se praví, že korektura opravuje „pořadí slov ve větě...“.

Práce je z velké části sestavena z pospojovaných citací různých autorů. Teoretická část pak působí spíše jako mozaika nakupených výpisků, poskládaných dohromady bez koherentní návaznosti a (pro čtenáře) zřetelných vztahů mezi jednotlivými úseky. Struktura práce je na pohled logická, nicméně jednotlivé kapitoly převážně kumulují obecné truismy, aniž by byla patrná snaha vyložit, jak jednotlivé části zapadají do soudržného celku s ohledem na téma práce. Text pak působí jako seznam informací. Ústřední téma, tedy potřebnost určité jazykové úrovně veřejně sdílených textů, je přítomno jaksí implicitně. Tak např. po přečtení odstavečku o konceptu minimální intervence začne čtenář téměř pochybovat, zdali jsou redakce a korektury vůbec zapotřebí. I když je zdrženlivost u akademické práce jistě chvályhodná, je současně žádoucí utvořit si vlastní názor, mít odvahu ho jasně vyslovit a neschovávat se alibisticky za citovanými autoritami.

Podobná zkratkovitost je i v jinak velmi pěkné praktické části: bez bližšího upřesnění se dozvídáme, že „Dotazník byl vypracován na základě stanovených cílů a s ohledem na výchozí hypotézy“ (s. 34). Domnívám se, že na tomto místě by bývalo velmi vhodné ty „stanovené cíle“ i „výchozí hypotézy“ pro čtenáře formulovat. Dotazníkové šetření je zpracováno pečlivě, zejména grafy v příloze jsou skutečně zdařilé, nicméně nerozumím závěru, že „Mezi periodickými vydavateli nelze najít žádný rozdíl mezi redakcí a korekturou, naopak v periodických je chápáný rozdíl zjevný.“ (s.38) A co je to „neverbální dotazník“ (s.34)? Mimochodem i samotný dotazník je napsán nepříliš zdařilým jazykem, ba i samy otázky by snesly jazykovou úpravu (viz např. druhý odstavec (Cílem..., s. 52).

Domnívám se, že v této jinak zajímavé práci je relativně mnoho nevyužitého potenciálu, a to v obou částech.

Celkové hodnocení

I přes uvedené výhrady soudím, že Tereza Němečková svou bakalářskou práci splnila nároky, kladené na bakalářskou práci. Zvolené téma je velmi potřebné, práce dobře strukturována, dotazníkové šetření relevantní a výsledky zpracovány přijatelně. Autorka také prokazatelně pracovala s dobře vybranou literaturou. Práce je po formální stránce bezchybná. Proto tuto bakalářskou práci doporučuji k obhajobě. Jako východisko hodnocení navrhuji známku dobře s tím, že tento návrh je otevřen diskusi a že bude velmi záležet na přesvědčivosti obhajoby.